

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова



**Факультет міжнародних відносин,
політології та соціології
Кафедра політології**

ПОЛІТИЧНА МІФОЛОГІЯ

Ступінь вищої освіти	другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма:	052 «Політологія»
Обсяг	Кількість кредитів: 5 (150 годин)
Мова викладання:	українська
Рік навчання:	2 (другий)
Семестр:	3 (третій)
Дні, час, місце	За розкладом занять: Платформа Zoom, підключитися: https://us04web.zoom.us/j/72119011904?pwd=AdFUmEPkzuevH3WxNgwZlMgmAE1bv6.1 Ідентифікатор конференції: 721 1901 1904 Код доступу: 5E86w2
Викладач	Коч Світлана Вадимівна - д. політ. н., професор кафедри політології
Контактний телефон	067 486 20 96
E-mail	svetlana.v.koch@gmail.com
Кафедра	політології
Консультації	За розкладом консультацій викладачів кафедри; У дні проведення практичних, лекційних занять; Онлайн-консультації. Платформа zoom.
Комунікація	Здійснюється через очні зустрічі, месенджери та електронну пошту

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Місце дисципліни в освітній програмі: Дисципліна включена до рекомендованого переліку вибіркових освітніх компонентів (ВК 5.1.) освітньо-професійної програми (ОПП) для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 – «Політологія».

Пререквізити: Політична психологія. Цивілізація як середовище політогенезу; Світ-системні трансформації у XXI столітті; Політична глобалістика.

Постреквізити: Політичні та соціальні технології; Технології кольорових революцій; Проблеми інтеграції та дезінтеграції в сучасній Європі; Підготовка та захист кваліфікаційної роботи магістра

Предмет вивчення дисципліни: є політичний міф як символічна форма політики, а також соціальні, політичні, культурні та цивілізаційні процеси, що впливають на формування соціальних й політичних міфів та їх проникнення у свідомість та правосвідомість.

Мета: формування у слухачів погляду та політику, як на феномен «культурного виробництва», вивчення сучасного процесу міфотворчості як природного процесу розвитку суспільних відносин й одночасно як інструменту для політ-технологічного впливу на суспільну свідомість.

Завдання дисципліни: є формування у здобувачів вищої освіти здатності: 1) формування здатності професійного і компетентного врахування ролі політичних традицій і міфів в політичних процесах з врахуванням історичного досвіду; здобуття навичок з управління суспільною свідомістю з використанням інструментів та прийомів міфологічної дії на масову свідомість; 2) розвиток аналітичних здібностей студента, здатності аналізувати політичні тексти і контексти комунікації, вміння аналізувати «закодовану» інформацію в символічному середовищі політичного простору; 3) оволодіння навичками деконструкції неоміфології з метою запобігання політичних маніпуляцій; 4) оволодіння навичками компаративного та структурно-функціонального аналізу сучасних політичних міфів; 5) аналізу історичних трансформацій міфу та виявленню міфологічних наративів у сучасній культурі (у ЗМІ, політиці, ідеології, кінематографі, відеоіграх, літературі та мистецтві тощо).

Очікувані результати: **ПРН 01.** Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту; **ПРН 02.** Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань; **ПРН 06.** Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів; **ПРН 07.** Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності; **ПРН 08.** Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:** концептуально-теоретичні підходи до аналізу міфу, міфологічного мислення та функції міфу; історію розвитку міфологічних систем найдавніших та давніх цивілізацій, значення міфу як підґрунтя культури; основні поняття, категорії і теорії політичної міфології; методи дослідження політичних традицій та міфів; основні теорії політичного міфу, концепцію історичної та меморіальної політики; зв'язок між ідеологією,

політичними традиціями і міфами, їх формування і розвиток; причини продукування політичних міфів в сучасному суспільстві, їх функції та застосування; класичну та новітню літературу по проблемам міфу в політиці; методи та прийоми застосування міфотворчості в області політичної пропаганди; технологічні можливості конструювання міфів та методи їх деконструкції; технології впливу на формування образу влади (позитивного/негативно). Слухачі курсу мають *вміти*: застосовувати навички політологічного налізу в прикладних дослідженнях; використовувати технологічні можливості конструювання міфів і методи деконструкції; аналізувати, пояснювати та інтерпретувати варіативність форм політичної культури; здійснювати дослідження та аналіз механізмів формування та систем цінностей локальних та національних груп; здійснювати експертну оцінку текстів, оприлюднених проектів, політичних та соціальних програм; розуміти закономірності функціонування міфологічної свідомості; знаходити міфологічну складову в текстах масової культури; критично аналізувати інформативний простір.

ОПИС КУРСУ

Форми навчання	1) лекційні заняття (26 год.); 2) практичні заняття (24 год.); 3) організована самостійна робота студентів (80 годин). Самостійна робота включає: [1] – підготовку до практичних занять; [2] – опрацювання лекційного матеріалу; складання тематичного тезаурусу; [3] – самостійне опрацювання літератури та джерел; підготовка конспекту за питаннями самостійної роботи; [4] – виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (підготовка доповіді; реферату; презентації). 4) індивідуальні консультації.
Методи навчання	словесний та наочний (публічні доповіді та демонстрація презентацій); практичний (виконання практичних завдань; робота із веб-сайтами організацій; підготовка і здійснення доповідей перед аудиторією; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації; тестові вправи); 3) інтерактивний (колективне та індивідуальне опрацювання завдань під час лекційних, практичних занять з використанням дискурсивних практик, виконання ІНДЗ, презентація ІНДЗ та інших результатів сам. роботи).

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Теоретичні та методологічні основи курсу «Політична міфологія»

ТЕМА 1. Міф: сутність, витоки, генеза.

Міф і міфологія як соціальне явище. Структура та функції міфу. Типологія, класифікація та генеза міфів. Феноменологія та діалектика міфу. Міфологічна картина світу. Міфологічний час та простір. Онтологічний аспект міфології. Гносеологічний аспект міфології. Методологічні та теоретичні підходи в дослідженні міфу. Філософсько-символічна інтерпретація міфу у Платона. Залежність поведінки людей від архетипів (міфологічних неусвідомлених зразків) К. Юнг. Міф як форма соціального пізнання. Міфологічних світопорядок. Е. Кассіерер, А. Лосев, К. Леві-Брюль, К. Леві-Стросс, Б. Маліновський. Зміст лінгвістичної концепції міфу О. Потебні.

ТЕМА 2. Поняття міфу у суспільно-політичних науках. Джерела та базові засади міфів і міфології. Колективне несвідоме та архетипи як основа міфологічне світосприйняття. Масифікація соціальних явищ (Г. Лебон), ірраціональні, багатовимірність соціальних функцій міфу (Е. Дюркгейм), мотиви в масовій поведінці (С. Московичи), вплив на поведінку засобів масової інформації (Г. Тард), реалізація комунікативної функції влади (Н. Луман), практичне застосування міфів в політиці (Ж. Сорель, Е. Кссіерер, Р. Барт, А. Кльєв,) новітні концепції міфу. Сучасний стан осмислення міфу та міфотворчості. Психологічні, соціальні та релігійні витоки політичних міфів: специфічне і особливе .

ТЕМА 3. Соціальні функції міфу. Поняття «міфо-мислення», «міфологізація», «міфологема», «архетип», «стереотип». Архаїчний міф. Міфологічний простір та хронотоп. Міфологічний час та простір. «Світовий центр», «Світова ось». Міфо-свідомість як історично перший тип свідомості. Аксеологічний аспект міфології: утвердження життєвих орієнтирів, системи суспільних цінностей. Міф як форма свідомості. Основні функції міфу: конструювання, регулювання, пояснення. Діалектика сакрального та профанного в міфі. Космогонічні, генеалогічні, національні міфи. Міф – вторинна моделювання система: повідомлення (текст) та засіб спілкування. Багатоманітність соціальних функцій міфу: структурування суспільства, підтримка і санкціонування суспільних норм, моделювання парадигм різноманітних виявів людської діяльності; консолідація суспільства. Духовно - релігійний аспект міфу: ініціація, зміст ритуалів і завдань духовного порядку, кодифікація релігійних вірувань; трансляція культурної традиції; актуалізація священної історії. Міф в системі масової поведінки та індивідуального мотивування. Міфологеми повсякденної культури. Робота архетипів та стереотипів. Функції архетипу. Функції стереотипу. Стереотипна форма поведінки. Причини та наслідки (де)міфологізації в культурі. Специфіка нео-міфів сучасності

ТЕМА 4. Поняття традиції та ритуалу в суспільних науках. Співвідношення міфу, ритуалу, обряду. Тотальність міфу. Семантична та магічна функція комунікації. Меморіальна функція культури. Традиція, як форма руху соціальної інформації. Феномен політичних традицій. Ритуал, як засіб закріплення міфу. Обряд, як текст. Стереотип. Стереотипна поведінка. Психічні автоматизми. Казуальна атрибуція. Етикет. Гостьовий етикет. Дипломатичний етикет. Демократичний протокол та церемоніал Символізація соціального простору та відносин. Семіотичний аналіз етикетних форм публічної поведінки. Ритуал в політичному процесі.

ТЕМА 5. Новітні міфи: джерела та форми розвитку. Причини актуалізації міфотворчості в культурі ХХ ст. Міф як регулятор поведінки та засіб маніпуляції свідомістю. Масова культура як засіб універсалізації та адаптації соціального досвіду. Джерела сучасної політичної міфології. Ідеологізація міфу. Концепція «зламаною міфу» (П. Тілліх). Імплицитна присутність міфу в формах сучасної культури. Філософсько-культурологічний аспект сучасної міфотворчості. Процес інтерпретації та (пере) інтерпретації міфів. Форми художньої трансформації міфу. Сучасна нео-міфологія як засіб маніпуляції свідомістю, її соціокультурне та політико-економічне підґрунтя. Небезпека спотворених квазі-міфів.

Змістовий модуль 2.

Міфологія політичного

ТЕМА 6. Політика як предмет в антропологічного дослідження. Політична культура як знакова система. Категорії: «міф», «символ», «дар», «жертва», «герой» в вивченні політики. Ритуальна розбудова політичної реальності. Антропологічний аналіз влади та соціальних структур. Семіотична система політичного простору. Природа політичного символу. Знаковий аналіз політичних міфів та ритуалів. Символізм в політичному процесі. Символічна функції політичної географії та геополітичних символів. Знакова функція національної нормотворчості. Знаковість державної ідеології. Символічні аспекти громадянства та патріотизму. Міфологічна свідомість в сучасних соціальних відносинах

ТЕМА 7. Міф в політичному процесі. Інструменталізація міфотворчості

Міфологізація політики. Сутність та функціонування політичного міфу. Техніки створення політичного міфу. Критична геополітика. Методологія критичної геополітики в процесі реорганізації політичного простору. Локальна ідентичність в виборчому процесі. Фантомні та уявні простори в політиці. Національна та регіональна історія. Меморіальна політика та індустрія. Комеморативні практики. Меморіальні закони. Технологія конструювання політичного міфу. Політична реклама (сюжети, адресність, кольори, символи)

ТЕМА 8. Ідеологічна природа політичного міфу. Поняття міфологеми та ідеологеми. Ідеологія та міфологія в символічному світі політики. Спільне та відмінне у міфологізації та ідеологізації політичної свідомості на рівнях: онтологічному, гносеологічному, праксеологічному, аксіологічному. Міфологія як засіб моделювання нового образу політичної реальності. А. Шопенгауер, З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм, М. Еліаде, К. Леві-Стросс про співіснування міфології та ідеології. Політичний міф як інструмент ідеології (К. Флад, Дж. Комбса, Ч. Боттичи, В. Делла-Салла), Дж. Річардса). Міфологія лібералізму, консерватизму, комунізму, соціал-демократії. Ідеологія як система ідей, образів, речей, подій, фактів. Міф як метанаратив. Міф та соціальні утопії. Раціоналізація політичного міфу. Міфологія політичних ідеологій. Політичний анекдот.

ТЕМА 9 Національно-політична міфологія. Функції політичного міф Конструювання національного простору. Образ національного героя. Меморіальні технології. Комеморативні практики. Символізація історії. Криміналізація меморіальних технологій. Міф як засіб легалізації влади. Технології формування позитивних гетеростереотипів. Технології формування негативного образу ворога. Засоби впливу та суспільно-політичних клімат.. Конструювання національної історії. Політична міфологія в кризовому суспільстві. Міф про «великі» та «малі» держави. Мультикультуралізм як сучасний політичний міф. Технологія конструювання політичного міфу

ТЕМА 10. Міф як технологія конструювання політичного простору. Політичні міфи в структуризації політичного простору. Прийоми політичного маніпулювання (М. Едельман, Г. Тюдор, Г. Котберстон) Геополітичні, філософські та соціально-антропологічні аспекти застосування політичних міфів. Міф як складова частина технології управління суспільною свідомістю. Алгоритм політичного міфу (Е. Кассіпер,). Формування політичного міфу за рахунок «похищення мови» (Р. Барт). Політичний міф в виборчих компаніях. Інформаційно-маніпулятивна функція міфу.

ТЕМА 11. Міф в політичній комунікації. Міф та ЗМІ. Технологія моделювання інформаційного простору (навчання, інформування, переконання, навіювання та інші). Маніпулятивна функція міфу. Магія слова. Конструювання політичного обряду. Новояз. Пророцтво. Статистика. Популяризація наукової інформації. Гіперболізація дійсності. Символізація. Політичний міф як інформаційно-психологічний засіб політичної боротьби. Засоби медіаманіпуляцій. Створення стереотипів сучасними інформаційними засобами. Фейк в епоху пост-правди. Теорія симулякрів та симуляцій Ж. Бодріяра. Зображення та симуляції.

ТЕМА 12. Сучасні політичні міфи. Типові сюжети сучасних соціальних та політичних міфів. Структурно-функціональний та семіотичний аналіз сюжетів політичних міфів. Міф про мультикультуралізм. Національні міфи в країнах Європи. Міф про державу. Міф про золотий вік. Міф про героя. Міф про єдність. Міф про змову. Геополітичні міфи. Міф Європи та інші

ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арон Р. Мир і війна між націями: Пер. з фр. К.: МП «Юніверс», 2000. 685 с.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. Л., 2004. С. 42–76.
3. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії. К.:Юніверс, 2002. 424 с.
4. Кемпбел Дж. Герой із тисячею облич. К.: Альтернативи, 1999. 392 с
5. Леві-Строс К. Структурна антропологія. К.: Основи, 1997. 387 с.
6. Barthes R. Mythologies. Paris : Éditions du Seuil, 1970. 247 p.
7. Bottici C. A Philosophy of Political Myth. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 294 p.
8. Colovic I., Polityka Symboli. Eseje o antropologii politycznej, Universitas, 2001. 310 p.
9. Cuthbertson G. Political Myth and Epic. Chicago: East Lansing: Michigan State University Press, 1975. 384 p.
10. Edelman M. Politics as symbolic action: Mass Arouss and Quiescence. Chicago 197. 143 p.
11. Edelman M., Constructing the Political Spectacle, Chicago: University of Chicago Press, 1988
12. Eliade Mi. Aspects du mythe 1988 Gallimard 250 с.
13. Flood C. Political Myth: A Theoretical Introduction. New York: London: Routledge, 2001. 322 p.
14. Frazer J. The Golden Bough: A Study in Magic and Religion. Oxford University Press; Reissue edition 858 p
15. Jung C. G. Man and his symbols. New York : Doubleday, 1964. 320 p.
16. Nora P. Between Memory and History: Les lieux de Mémoire. *Representations. No26. Special Issue: Memory and Counter-Memory.* Oakland, 1989. Spring. P. 7-24.
17. Richards J. Political Myth and Discourse Analysis in Security. *Extremism, Radicalization and Security: An Identity Theory Approach.* London: Palgrave Macmillan, 2017. P. 115–139.
18. Tudor H. Political Myth. London: Pall Mall, 1972. 155 p.

Оцінювання

Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру та складається з двох змістових модулів (ЗМ). По завершенню курсу здобувачі вищої освіти складають залік.

На залік виносяться вузлові питання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою. За результатами оцінювання змістового модуля здобувачам виставляються бали. Під час викладання лекційного матеріалу лектор може здійснювати контрольні опитування здобувачів. Так, засоби діагностики якості вищої освіти *включають в себе*:

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, бесіда, захист рефератів, доповідь, оцінювання доповідей;
- письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами;

Періодичний контроль:

- тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (тестування).

Підсумковий контроль: ЗАЛІК.

Критерії оцінювання

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів вищої освіти в обговоренні проблемних питань	від 0 до 5
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем, доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 5
Періодичний контроль:	
Контрольна робота за змістовими модулями у формі тестування	від 0 до 5

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є спостерігачем; не виступає, не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання апарату і джерел.
	2-3 бали	Здобувач іноді бере участь у занятті; ситуативно надає відповіді на прямі запитання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на заняттях; фрагментарні знання апарату і джерел; показує невміння публічно представляти матеріал.
	4-5 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	1-2 бал	Доповідь та презентація виконані самостійно, проте матеріал представлений описово, висновки формальні, тема не розкрита.
	3 бали	Доповіді та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача виправляється, змістовний матеріал представлений добре, висновки відповідають на завдання, тема загалом розкрита із незначними прогалинами.
	4 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз достатній, здобувач усно та без допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані висновки, тема розкрита, презентація містить посилання на джерела.
5 балів	Доповіді та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, актуальність теми розкрита, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза, метод відповідає тематиці та задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні судження, підкріплені доказами, презентація містить посилання на джерела.	

Контрольна робота за зміст. модулями	0 балів	Відповідь на запитання неправильна.
	10 балів	В контрольній роботі кожного з модулів по 10 запитань: 1 бал за кожен правильну відповідь.

Шкала оцінювання: національна та ects

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Зараховано
85 – 89	B	
75 – 84	C	
70 – 74	D	
60 – 69	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів

Поточний та періодичний контроль												Сума балів загал	Підсу мк	Сума балів
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2							100	Залік	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Контрольна робота №1 (15 балів)					Контрольна робота №2 (15 балів)									
(2 ІНДЗ *5) = 10					(3 ІНДЗ *5) = 15 ; (1 ІНДЗ*9) = 9								10	100

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ.

форми	методи контролю	строки виконання завдань
Підготовка доповіді	Публічна доповідь	Студент виконує передбачену самостійну роботу за кожною темою практичного заняття, формує конспект виконання самостійної роботи, демонструє наявність конспекту з виконаними завданнями на практичних заняттях (поточний контроль).
Підготовка мультимедійної презентації	Аудиторна демонстрація презентації	
Складання реферату	реферат	
Аналіз рекомендованої літератури, формування конспекту виконання самостійної роботи	конспект	Студент обирає тему ІНДЗ (індивідуального науково-дослідного завдання), актуального для конкретного практичного заняття та готує доповідь та мультимедійну презентацію за цією темою на конкретну дату практичного аудиторного заняття. Студент отримує консультацію викладача.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, виконання і здача яких здійснюється з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання заліку можливе із дозволу деканату за наявності поважних причин або за письмовою заявою (апеляцією) здобувача до декана.
Політика	Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності,

щодо академічної доброчесності:	згідно Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова URL: http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf . У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання.
Політика щодо відвідування та запізнень:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (воєнний стан, епідемії, хвороба здобувача, стажування за академічною мобільністю та ін.) навчання може відбуватись дистанційно в онлайн формі за графіком, погодженим із викладачем. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичному занятті, він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в позааудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати це заняття шляхом написання реферату на тему, погоджену з викладачем. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах.
Мобільні пристрої	Дозволяється використання мобільних пристроїв на практичних заняттях за необхідності групової роботи у спеціальних Додатках.
Поведінка в аудиторії:	Здобувачі беруть активну участь у заняттях: опитуваннях, дискусіях, під час практичних занять. Виконують навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми. Здобувачі повинні дотримуватимуться правил поведінки в аудиторії на засадах партнерських стосунків, взаємоповаги, взаємопідтримки та взаємодопомоги.